

ficat. Quocumque tamen modo sumatur, si in ea Missa est celebranda, cum ex hoc locus sacer, & Religiosus fiat, non aliter, quam Episcopi auctoritate erigi debet, *capit. 25. de Cons. D. 1.* Olim quidem in Ecclesiis unitis Monasteriis, sicut in ipsis Monasteriis, & Capellani, seu Sacerdotes Sæculares præfiebantur, *cap. 1. h. t. L. 24. tit. 7. p. 1.* Siquidem Monachi regulariter erant Laici Tripliciter ergo potest Ecclesia Parochialis Monasterio uniri: 1. *plenissimo jure*, ita ut Monasterium exerceat jurisdictionem, quasi Episcopalem in populum ejus Parochiæ, & tunc Regularis, vel Sæcularis Parochus juxta loci consuetudinem præfici potest; quin Episcopus possit in administrationem se immiscere, cum Superior Monasterii sit loco Episcopi. *L. 26. tit. 7. p. 1. Rodrig. tit. 1. qq. Regul. q. 36. art. 4. 2. potest pleno jure uniri quoad temporalia, scilicet, & spiritualia*, ita ut Monasterium exerceat curam animarum, & tunc si Vicarius perpetuus ibi ponatur; à Monasterio est præsentandus; sed institutio, visitatio, correctio, destitutio, seu depositio ad Episcopum spectant. Si Vicarius Sæcularis temporalis ad nutum à mortuis ponatur, institutio, & destitutio, ut quæ nullum titulum dicunt, fiunt à Prælato Regulari: tota alia jurisdictio in spiritualibus in Clericum pertinet ad Episcopum. Si Vicarius Regularis ponatur, visitatio, & correctio ad Episcopum, & Abbatem cumulativè spectant, in his quidem, quæ ad officium Parochi pertinent, etiamsi aliunde Monasterium exemptum sit, *cap. 16. de Privileg. ibi: Quo circa mandamus, quatenus in quantum exempti sunt (Capellani Ducis Burgundie) ejusdem ratione Capella Apostolicis privilegiis deferat reverentiam; sed in quantum ratione Parochialium Ecclesiarum, vel alias jurisdictionem tuam recipere dignoscuntur, officii tui debitum in eosdem libere prosequare.* *Trid. sess. 25. de Regul. cap. 11. Greg. XV. in Const. Immutabilis, an. 1622. Barb. in cap. 1. h. t. num. 5. L. 28. tit. 15. lib. 1. R. Ind. 3.* potest uniri quoad temporalia tantum, quatenus Monasterium reditus talis Ecclesiæ percipiat; & cum nullam tunc jurisdictionem spirituales habeat Monasterium, Clericus Sæcularis, ad Monasterii præsentationem, Ecclesiæ unitæ præficitur: ita ut Episcopus habeat omnimodam jurisdictionem. *L. 26. tit. 7. p. 1. Gonz. in cap. 1. h. t. n. 4. Denique, licet in cap. 2. de Statu Monach. in capit. 3. & fin. h. t. sit statutum, quod Monacho, qui Ecclesiæ Parochialis, extra Monasterium præficitur, aliqui Socii Regula-*

res adjungantur. *L. 24. tit. 7. p. 1. ibi: Haec de, est, con vitos Prælati; tamen ex Const. Greg. XIII. sufficit, si unus adjungatur.* *Garc. de Benef. p. 11. cap. 2. n. 13.* sed hoc vix usu unquam videtur receptum. Sed tunc tantum solet Socii assignari, saltem in Indiis, quando est sufficiens Religiosorum copia (quod vix unquam accidit) & commode fieri potest, ut de Canonici Regularibus disponitur in *cap. 5. de Statu Monachor.*

TIT. XXXVIII.

De Jure Patronatus.

JUS patronatus aliquando pro Advocacia; ut in *L. 14. §. 1. C. de Judic.* aliquando pro Libertorum patronatus; ut in *cap. 61. 12. q. 2.* sumitur: sed in præsentis est jus, sive potestas præsentandi Clericum instituendum, ad Ecclesiam, vel beneficium. Patronus ergo dicitur, quasi pater oneris, quia onera Ecclesiæ sustinere debet in consequentiam honoris. *L. 1. tit. 15. p. 1.* In primis quidem Ecclesiæ Sæcularis non agnoscebatur jus patronatus, *cap. 3. cap. 6. 10. 16. q. 7.* sed postea gratia, & privilegio Apostolico hoc jus coepit etiam Laicis concedi, ut ad Ecclesiæ, & beneficia fundanda allicerentur, *cap. 32. 16. q. 7. cap. 25. h. t. Trid. sess. 25. de Ref. cap. 9. L. fin. tit. 15. p. 1. & ibid. Greg. Lop. V. Gratia.* Et quidem ex tribus capitibus oritur patronatus, ex fundatione, scilicet, constructione, vel dotatione Ecclesiæ, vel beneficii, *cap. 31. cap. 32. 16. q. 7. cap. 25. h. t.* juxta illud *Gloss. in cap. 26. 16. q. 7. Patronum faciunt, dos, edificatio, fundus:* quæ insuper debent fieri animo patronatum adquirendi: non tantum animo donandani, nam tunc potius dicitur benefactor, quam Patronus. *Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. n. 60.* Non tamen est necessaria expressa reservatio juris patronatus; sat enim erit; quod actu contrario non remittatur. *Garc. n. 62.* prædicta clarè habentur in *L. 1. tit. 15. p. 1. ibi: Patronado es derecho, ó poder, que ganen en la Iglesia, por bienes que hacen los que son Patronos della: é este derecho gana home por tres cosas: la una por el suelo que da á la Iglesia, en que la hacen: la segunda, por qué la hacen: la tercera, por heredamiento que la dan, á que dicen dote.* *Greg. Lop. ibid. fundare enim dicitur, qui fundum, vel solum, in quo Ecclesia construatur, dat. Construere dicitur, qui dat sumptus*

ad Ecclesiam ædificandam; vel restituendam collapsam, si Ecclesia fortè totalitèr injuria temporum, vel alitèr destruat. *Dotare dicitur, qui sufficientes reditus tribuit ad usus Ecclesiæ necessarios, & ejus Ministrorum sustentationem congruam.* *L. 1. tit. 15. p. 1. ibi: La tercera, por heredamiento, á que dicen dote, onde vívan los Clerigos que la sirven, è que puedan cumplir las otras cosas. Et ibid. Greg. Lop. Si quis non sufficientes ad prædicta reditus tribuat, potius benefactor, quam patronus dicitur. Jam tamen patronatus construendis, vel dotantis extinguitur destructa Ecclesia, vel ejus amissa dote, ac proinde non reviviscit, si alias construat, vel dotet; *arg. L. 98. §. 8. ff. de Solution.* sed ædificanti de novo, etiam ex antiqua materia, vel de novo dotanti totum jus patronatus adquiritur. *Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. n. 51.* Si tamen Ecclesia non esset omnino diruta, sed per partes reædificata sit, etiamsi tota sit de novo facta, cum censeatur esse eadem Ecclesia moralitèr cum antiqua, antiquus extractor patronus manet; *arg. L. 10. §. 1. ff. Quibus mod. usufr. amit.* nec ad jus patronatus acquirendum est necessarium, quod ab eodem copulative fundetur, construatur, & dotetur Ecclesiæ: sed sufficit quilibet ex his titulis disjunctivè. *Trid. sess. 25. de Ref. cap. 9.* & sic est intelligenda copulativa. *Trid. sess. 14. de Ref. cap. 12. L. 12. tit. 15. p. 1.* Undè possunt respectu ejusdem Ecclesiæ plures concurrere patroni, si alius scilicet, fundet, alius construat, alius dotet. Tamen talis fundatio, constructio, vel dotatio debet approbari ab Ordinario. *c. 25. h. t.* videlicet ab Episcopo, vel ejus Vicario, si speciale commissionem habeat: vel à Capitulo, Sedevacante, vel ejus Vicario, etiam sine speciali commissione: vel ab alio jurisdictionem quasi Episcopalem habente: sufficit tamen consensus à prædictis, etiam ex post facto præstari. *Barb. de Offic. Episcop. alleg. 70.* Si Ordinarius requisitus sine justa causa (secus si justam habeat causam) recuset consensum præstare ad constructionem, vel dotationem, potest compelli à Papa; *arg. c. 17. h. t.* Si Titulus v. gr. in fundo Sempronii eo invito, vel inscio Ecclesiam extruat, patronatus adquiritur Titulo extractori, non verò Sempronio Domino fundi, nisi hic ratam habeat ædificationem, & tunc ambo sunt patroni: potest tamen Dominus fundi, etiam propria auctoritate occupare, vel destruere talem Ecclesiam; *arg. c. 1. & 2. de Novi oper. nuntiari. L. 29. §. 1.**

ff. ad Leg. Aquil. dummodò talis Ecclesia non sit consecrata. Si enim jam est consecrata destrui nequit, sed Domino fundi est præstanda fundi æstimatio, si fundum nolit donare; arg. c. 2. 14. q. 6.

334 Jus patronatus, nec est absolutè spirituale, nec merè temporale: sed esse spiritualibus annexum expressè dicitur in *c. 3. de Judic. c. 16. h. t. L. fin. tit. 15. p. 1. ibi: Llaman el derecho del Patronado como espiritual, è ayuntado á espiritual. D. Thom. 2. 2. q. 100. art. 4.* Et ratio est quia ordinatur ad institutionem Canonicam, quæ tribuit jus spirituale, & quam præcedit presentatio vi patronatus facta. Sicut Calices, & Patenæ, quatenus ad Sacrificium Missæ ordinantur, spiritualibus accensentur. *c. 42. c. 44. de Consecr. D. 1. L. 43. ff. de Rei vindicat.* Hinc quidquid Patronus Laicus habet in presentatione ad beneficia totum ex gratia, & privilegio Ecclesiæ oritur. *L. fin. tit. 15. p. 1.* Jus quidem patronatus multipliciter distinguitur. Aliud enim est hereditarium, quod scilicet, ad quoscumque hæredes, etiam extraneos transit, & cum frequentius ita instituat jus patronatus, in dubio hereditarium præsumitur; *arg. c. 18. de Consib.* Aliud est familiare, seu Gentilitium, quod scilicet, transit tantum ad eos, qui de aliqua familia sunt. Aliud potest dici mixtum, quod scilicet, tantum transit ad cognatos fundatoris, si simul hæredes sint. Præterea aliud est personale, quod scilicet, patrono independentem ab aliqua re competit. Aliud reale, quod quidem competit ratione rei, cui adhaeret: v. g. ratione Castri, Villæ, vel prædii. Celebratissima tamen divisio juris patronatus est in Ecclesiasticum, Laicum, & mixtum. Ecclesiasticum siquidem est, quod personæ, vel Collegio Ecclesiastico competit ratione Ecclesiæ, Dignitatis, vel beneficii Ecclesiastici. Tale est quod Episcopo, vel Abbati competit ratione domini temporalis pertinentis ad Ecclesiam: item, quod competit Religiosis, etiam Laicis, vel etiam Rectoribus Hospitalium, etiamsi absque autoritate Ecclesiastica erecta sint. *Garc. de Benef. p. 5. cap. 1. ex n. 600.* vel etiam Congregationibus Laicorum, si alicui Ecclesiæ sint annexæ: vel Collegiis Laicorum, si ratione alicujus Ecclesiæ, vel loci pii, ipsis competat: vel etiam Magistris S. Joannis ratione suarum commendarum: imò; & quod competit Equitibus, etiam Conjugatis S. Jacobi, Alcantaræ, & Calatravæ. *Garc. de Benef. p. 9. cap. 2. n. 263. Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 12. n. 81.*

Maicard. & alii. Laicum, seu *Seculare* est quod competit Laico, vel etiam Clerico, non ratione Ecclesiae, sed ratione proprii patrimonii. Hinc ad cognoscendam patronatus naturam, non persona, sed titulus, ex quo competit, inspicere debet: siquidem Laico potest patronatus Ecclesiasticus, & similiter Clerico, Laicalis competere. *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 12. Garc. de Benef. p. 5. cap. 1. ex n. 553. Less. de Just. & Jur. lib. 2. cap. 34. ex n. 18.* ac proinde, etiamsi à Clerico fundetur beneficium, si hoc ex bonis ipsius patrimonialibus fiat, erit patronatus Laicalis: quin etiamsi fundetur ex bonis adquisitis à Clerico intuitu beneficii, de quibus privilegio, vel consuetudine immemoriali, ut in Hispania, libere disponere valet, adhuc erit patronatus Laicalis: secus erit si tali facultate disponendi libere careat. *Garc. de Benef. p. 5. cap. 1. n. 594.* Etiam est patronatus Laicalis, quando Princeps, vel Magistratus Sæcularis Clericum nominat, quem postea Ecclesia Episcopo præsentare debet: nam qui eligit, ut in tali casu facit Magistratus, censetur præsentare Ecclesiam tamen non liberè, sed necessariò præsentat, ac proinde hoc facit tamquam Procurator, vel Executor nomine alieno; *arg. c. 32. 26. q. 7. Garc. de Benef. p. 5. cap. 1. n. 616.* Hinc erit etiam Laicalis, si Laicus præsentare debeat, non solum cum consilio, sed etiam cum consensu Clerici: sicut erit Ecclesiasticus, si Clericus cum consilio, vel consensu Laici debeat præsentare. Si non constet, an ratione patrimonii, vel beneficii Ecclesiastici patronatus competat, videndum est an jure hæreditarie successione competat: nam tunc censendum est Laicalis. Nam jus Ecclesiasticum non defertur successione hæreditaria. *c. 1. de Præbend. si neque hoc constet, regulatur secundum qualitatē personæ possidentis: si Laica sit, Laicalis censetur, si Clericus possideat, patronatus Ecclesiasticus existimatur. jus patronatus mixtum est quod competit, partim ratione Ecclesiae, partim ratione patrimonii, sive eidem, sive diversis personis: & tale jus naturam patronatus Ecclesiastici sequitur: quippe minus dignum magis dignum sequi oportet; *arg. L. 43. ff. de Rei vindic. nisi quoad eos effectus, qui patrono præjudicarent: nam tunc naturam patronatus Laicalis sequitur. Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 12. n. 18.* Si hoc jus ita competat Clericis, & Laicis, ut alternatim in præsentando: quando Laici præsentent Laicale, quando Clerici, Ecclesiasticum erit. *Garc. de Benef.**

p. 5. cap. 1. n. 614. Barbos. n. 17. & alii. Inter jus patronatus Laicale, et Ecclesiasticum plures sunt differentia. Nam, 1. Patronus Laicus habet quatuor menses tantum ad præsentandum, Ecclesiasticus autem sex. *c. un. §. Verum, b. t. in 6. 2. Laicus potest variare, plures præsentando, antequam aliquis instituitur: vel simul, vel successive, dum tamen semel præsentatum non excludat. c. 5. c. 24. b. t. l. 6. tit. 15. p. 1. Ecclesiasticus tamen variare nequit. L. 7. tit. 15. p. 1. 3. Papa non solet patronatus Laicali derogare, nisi expresse: secus Ecclesiasticus. 4. Concursum, qui requiritur à *Trid. sess. 24. de Ref. c. 18.* ad beneficium Ecclesiasticum curatum non requiritur, quando tale beneficium est patronatus Laicalis. Jus tamen patronatus Ecclesiasticum, quod ad Laicum transfertur, naturam Ecclesiasticam exiit, & induit naturam patronatus Laicalis: non solum quando titulo oneroso, ut concedit *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 12. n. 16.* sed etiam, quod ipse negat, quando ex titulo lucrativo transit ad Laicum.*

335 Fundans, construens, vel dotans Ecclesiam non Cathedralē, nec Collegiatam, seu Conventualem, jus patronatus, quoad omnes ejus effectus acquirit. *c. 32. 16. q. 7.* Si vero Ecclesia sit Cathedralis, vel Collegiata, Patronus Ecclesiasticus potest adquirere omnes patronatus effectus, etiam quoad eligendum Prælatum: secus si Patronus Laicus sit quia est hujusmodi juris incapax, ac proinde nec in fundatione potest illud sibi reservare. *c. 1. D. 63. c. 51. de Elect. nisi privilegium Pontificum obtineat. c. 25. b. t. l. 1. tit. 15. p. 1.* potest tamen sibi reservare jus præsentandi ad Præbendas, Canonicatus, & Beneficia. *L. 1. tit. 15. p. 1.* Immo accedente Episcopi autoritate, potest sibi reservare jus præstandi assensum electioni: qui quidem requirendus erit post electionem, ante ejus publicationem. *c. 25. b. t. c. 51. de Elect. l. 1. tit. 15. p. 1.* Sed hoc potius ex honestate, quam ex necessitate requiritur: siquidem etiam invito patrono, electio, si Canonica sit, est à Superiore confirmanda. *Barbos. in c. 25. b. t. n. 5.* Quicumque igitur, qui fundat, vel construit, vel dotat Ecclesiam, quicumque sit, etiam Conventualis, Parochialis, vel Cathedralis, est juris patronatus capax, si aliunde non specialiter prohibeatur. *c. 32. 16. q. 7. l. 1. h. 4. tit. 15. p. 1.* Hinc possunt patronatum adquirere non solum Clerici; sed etiam Laici; quibus generaliter ex Indulgentia Pontificia hoc

hoc concessum est. *c. 7. b. t. c. fin. de Conces. præbend.* possunt etiam patronatum obtinere, non solum legitimi; sed etiam spurii; cum patronatus, licet sit honor, non sit publicus, cujus est incapax spurius. Item patronatum habere possunt, non solum viri, sed etiam foeminae. Et tam Regulares. *c. 7. b. t.* quam Sæculares. *c. fin. de Conces. præbend. Barbos. in c. 7. b. t. n. 12. Garc. de Benefic. p. 5. cap. 9. n. 142.* Si tamen foemina matrimonium contrahat, licet retineat jus patronatus personale, & quod est annexum bonis paraphernalibus: tamen jus patronatus doti annexum, tamquam fructus dotis, & quid ipsi accessorium, pertinet ad maritum, matrimonio durante, ad quem spectant dos, & ejus fructus. *c. 7. de Donat. in vir. c. 16. de Usuris.* Et sic contra alios tenent *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. c. 12. n. 223. Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. n. 177. & alii.* Conductor ad longum tempus Villæ, vel Castrì, cui jus patronatus est annexum, cum in re conducta dominio utili gaudeat, etiam commoditas, & jus præsentandi ipsi videtur concessum: secus est, si locatio ad breve tempus fiat. *c. 7. b. t. & ibid. Gonz. L. 9. tit. 15. p. 1. & ibid. Greg. Lop. V. Arrendando. Lambert. Azor. & alii contra Barbos. in c. 7. b. t. n. 4. & alios.* Similiter infeudato, vel in emphyteusim dato prædii, cui jus patronatus annexum est, hoc transit ad vassallum, vel emphyteutam, tamquam quid accessorium prædii; *arg. c. 7. b. t. l. 9. tit. 15. p. 1.* Quando à debitore oppignoratur Villa, cui est jus patronatus annexum, etiam transit in creditorem jus præsentandi. Ita expressè habetur in *L. 9. tit. 15. p. 1.* ubi *Greg. Lop.* alios citat, quamvis ipse cum pluribus dissentire videatur. Infantes igitur, & furiosi, licet juris patronatus sint capaces, illud tamen nequeunt per se exercere: sed Tutores, & Curatores debent ad beneficia præsentare. Impuberes tamen, licet expediat, ut cum autoritate Tutoris præsentent, non tamen est necessarium; sed sine ea, imò contra præsentationem à Tutore factam prævaleat præsentatio pupilli: Siquidem in spiritualibus Tutoris auctoritas, quin nec Patris potestas attenditur. *c. fin. de Judic. in 6.* Puberes vero non indigent Curatorum auctoritate ad præsentandum. Pater pro filio impubere bene potest præsentare, cum habeat administrationem filii toto tempore impubertatis, secus post pubertatem. *Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. ex n. 193.* Non tamen sunt capaces juris patronatus, siquidem expressè à jure ex-

cluduntur, Judæi, & Gentiles; quia sunt infideles. *c. 30. 16. q. 7.* Patronus excommunicatus valide præsentat, ut contra alios tenent *Ugolin. de Cens. tab. 2. cap. 13. §. 2. n. 13. Garc. de Benef. p. 5. c. 4. n. 317.* Si excommunicatus est vitandus non potest Episcopus talem præsentationem admittere, ne cum eo videatur communicare: si est toleratus, potest eam; sed non tenetur, admittere.

336 Patronus tria habet ex patronatu, honorem scilicet, utilitatem, & onus. *L. 1. tit. 15. p. 1.* juxta illud: *Patrono debetur bonos, onus, utilitasque.* Ipsum enim Jus Naturale dicitur, commoda cujusque rei cum sequi, quem sequuntur incommoda, & è contra. *L. 10. ff. de Reg. jur. c. 55. eod. in 6.* & sic olim quidam canebat: *Semifer. interea Divina stirpis alumno letus erat: mistoque oneri gaudebat honore.* I. ergo ratione honoris Patrono debiti potest hic in Ecclesia patronata arma, & insignia suæ familiae ponere. Etiam Patronus Laicus præferri debet aliis Laicis in pace suscipienda: danda tamen est, non à beneficiato; sed ab alio Ministro; non osculo, sed instrumento, & quidem post datam pacem omnibus de Choro. Item ipsi datur sedes in loco digniori, sed extra Chorum, & sine baldochino, nisi Dominus territorii sit. Ipsi datur honoratior locus in processione. *L. 1. tit. 15. p. 1. ibi: Quando venire à la Iglesia le deben poner en cima de la procession, quando a scieren, assi como Mayoral.* Et aliis Laicis, excepto Domino temporali territorii, præferuntur in thurificatione, & oblatione candelarum, & palmarum. Si Patronus sit Rex, vel magnus Princeps solet processionaliter excipi, & olim sic excipiebantur nostri Potentissimi Reges: sed hodie hoc magna ex parte moderatum, & correctum est. *L. 7. tit. 1. lib. 1. R. C. ibi: Y que las Cruces no salgan à Nos de la puerta de la Iglesia ajuera, pero que la Procession de los Clerigos salga de la puerta adelante: y este recibimiento con Cruces no debe ser hecho à Señores temporales, salvo à Rey, à Reyna, à Principe heredero.* Et hac ratione non debent in Indiis excipi sub pallio Pro-Reges. *L. 19. tit. 3. lib. 3. R. Ind. nec Archiepiscopi. L. 4. tit. 15. lib. 3. R. Ind. 2.* ratione utilitatis debet patronus ab Ecclesia patronata sustentari. Si enim patronus ad inopiam vergat, ira ut non habeat ex officio, vel alio modo, undè commode, & pro decencia sui status, & attentis ejus nobilitate, & gradu, se & suam familiam sustentare possit, po-

potest ab Ecclesia patronata ex iustitia petere alimenta, quae profecto ab ipsa Ecclesia, si superflua habeat, scilicet, ultra necessaria ad cultum Divinum, & sustentationem Parochii, & ministrorum, praestanda erunt, & in hoc patronus aliis pauperibus praefertendus est. *h. 25. b. t. L. 2. tit. 15. p. 1. & ibid. Greg. Lop. Barbos. in c. 25. b. t. n. 11. & alii.* Imò potest patronus de consensu Episcopi in limine fundationis (secus post fundationem factam) sibi moderatam pensionem reservare; ita tamen, ut Ecclesiae competens dos remaneat. Nam quilibet in sua re potest condiciones honestas, & licitas apponere, qualis praesens est. *c. 23. b. t. L. 2. tit. 15. p. 1.* nullo tamen modo permittitur patrono, etiamsi fundet Ecclesiam Cathedralen, vel Conventualem accipere decimas, & oblationes Ecclesiae. *c. 23. b. t. L. 4. tit. 15. p. 1.* 3. ratione *oneris* incumbit patrono cura, & defensio Ecclesiae. *c. 31. 16. q. 7. c. 23. c. 24. b. t. ac* proinde debet eam à potentiore defendere, ne opprimatur. *c. 60. 16. q. 7.* solentque patroni advocatiam, sed sine jurisdictionis exercitio habere: & si Clerici res Ecclesiae disipent, vel non bene administrant, patroni debent de hoc Episcopum certiorare: quod si ipse non corrigat, conquiri debent Archiepiscopo. *L. 3. tit. 15. p. 1.* Et sanè licet jus patronatus aequale sit respectu plurium patronorum; quando alius fundavit, alius dotavit, alius construxit Ecclesiam: quamvis alius plus, alius minus dedisset: tamen illi, qui plus contulit potius, & prius est in suis necessitatibus subveniendum ab Ecclesia: & etiam honorari locus, quam reliquis praestatur. Item si in discordia unus praesentat unum, alius alium, si praesentati sunt aequales, debet Episcopus instituere praesentatum ab eo, qui plus contulit Ecclesiae. *L. 12. tit. 15. p. 1.*

337 Praecipuum patroni jus est praesentatio. *c. 32. 16. q. 7. c. 8. c. 14. b. t. L. 1. tit. 15. p. 1.* quae sanè nihil aliud est, quam exhibitio personae idoneae ad Ecclesiam, vel beneficium vacans legitime facta Episcopo, vel alii, ad quem pertinet institutio. Si haec tempore legitimo sit acceptata, tribuit jus ad rem pro institutione: & in hoc differt à Collatione, quae jus in re tribuit Collatario. Ad eam est necessaria praesentatio in beneficio patronato, ut si collatio fiat ab Episcopo, patrono reclamante, nulla omnino sit. *c. 8. b. t. L. 5. tit. 15. p. 1.* Et potest patronus, etiam absens, per litteras, vel per Procuratorem praesentare. *c. 6. de his, quae fiunt.* Similiter potest praesentari, se instituendi per litteras, vel per Procuratorem praesentare. *arg. c. 72. de Reg. jur. in 6. Azor p. 2. lib. 6. cap. 21. q. 6. & alii contra Barbos. de Potest. Episcop. alleg. 72. ex n. 110. Garc. & alios.* Si plures patroni discordent in praesentando, ille praefertur, qui plurimum habet suffragia: si hoc sine scandalo fieri nequit, Episcopus liberè, etiam absque praesentatione, quem velit, instituet. *c. 3. b. t. Si hoc nequit absque scandalo fieri, claudenda est Ecclesia ab Episcopo, & reliquae tolluntur, donec patroni conveniant. c. 1. c. 2. b. t. Et quidem in paritate meritum, & vocum gratificationi locus est. c. 24. b. t. nec potest à tali gratificatione appellari. Vallens. hic, §. 5. n. 5.* Patronus tamen nequit se ipsum, per se, nec per Procuratorem praesentare, cum inter praesentantem, & praesentatum debeat dari distinctio personarum. *c. 26. h. t. c. fin. de Institut. L. 7. tit. 15. p. 1.* potest tamen praesentari ab aliis Compatronis, & ipse utique valet tali praesentationi consentire. *L. 7. tit. 15. p. 1. arg. c. 33. de Election. vel potest Episcopo supplicari, ut ipsi beneficium patronatum conferat, & Episcopus valet illud supplicanti deferre. Barbos. in c. 26. b. t. n. 5.* potest absdubio patronum suum filium praesentare. *L. 7. tit. 15. p. 1.* sicut potest in electione suffragium pro filio conferre; *arg. L. 5. ff. Quod cuiusq. Univers.* Qui tamen ad beneficium praesentatur, debet esse capax, ut in eo instituat. Hinc praesentari nequeunt irregulares, excommunicati, servi, neophyti, illegitimi, nec Laici. At verò Laicus, si post breve intervallum, ante institutionem Clericali tonsura insigniatur, non penitus inhabilis est. *Lambert. lib. 1. p. 3. q. 2. Barbos. de Potest. Episcop. alleg. 72. n. 73. & 78.* debet insuper praesentari, qui habeat qualitates in fundatione requisitas: v. g. gradum Doctoris; vel quod sit de tali familia, vel patria. Si tamen praesentetur, qui tali careat qualitate, si ea sit in favorem Ecclesiae, vel beneficii inducta, praesentatio talis irrita est, etiamsi nullus eam contradicat; *arg. c. 12. de Foro compet. L. 38. ff. de Pact.* Si in aliquo privati favorem: v. g. consanguineorum talis qualitas exigitur, si ipsi, cum scient, praesentatum tali qualitate carere, non contradicant praesentationem, suo jure renuntiare consentur; *arg. c. 43. de Reg. jur. in 6. ac* proinde valet praesentatio. *Garc. de Benef. p. 7. c. 15. ex n. 1. Gutier. Canon. qq. cap. 11. n. 3.* Si fundator in fundatione propinquorem consanguineum ad beneficium vocet, hic praesentandum

est:

est; & quidem propinquitas, non secundum computationem Canonicam, ut vult *Cecalli. Com. qq. 39. n. 29.* sed secundum civilem erit computanda: siquidem haec vocatio species successione habetur. *Garc. de Benefic. p. 7. cap. 15. n. 25.* Etiamsi fundator solum vocet aliquem de consanguineis in genere, debet praesentari propinquior: quippe talis praesentatur vocatus à fundatore, cum hic vocetur à Lege ad hereditatem. *Lambert. Gutier. Garc. de Benefic. p. 7. cap. 15. n. 17.* contra *Rodrig. & alios*: potest quidem praesentari illegitimus: Rescripto Papae legitimatus, quin & legitimum Rescripto Regis, si propinquior sit legitimo consanguineo. *Garc. de Benefic. p. 7. cap. 15. n. 46.* & in defectu legitimorum possunt praesentari illegitimi, etiam non legitimi, habilitati tamen ad beneficia. Sed in his tenor fundationis accuratè inspicit oportet.

338 Patronus Laicus praesentans indignum graviter peccat. *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 18.* quoad praesentatum tamen nihil agit, ac proinde intra quadrimestre potest aliud, sed dignum quidem, praesentare. *L. 5. tit. 15. p. 1. & ibid. Greg. Lop. V. Orro.* Ecclesiasticus autem praesentans ignoranter indignum, potest intra semestrem, alium dignum praesentare: quod si scienter praesentavit indignum, jure praesentandi pro ea vice privatur, vel ipso facto, vel saltem post sententiam, & ad Episcopum devolvitur collatio. *cap. 2. de Conces. Praebend. Less. de Just. & jur. lib. 2. cap. 34. n. 29.* Tenentur igitur patroni absolute dignum praesentare, & Ecclesiasticus ad beneficium curatum digniorem praesentare tenetur. *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 1. & cap. 18.* ad beneficium simplex, sufficit si dignum praesentem, saltem in foro externo. *Trid. sess. 7. de Ref. cap. 13.* Patronus Laicus, etiam ad curatum, solum dignum praesentare tenetur. *cap. 5. cap. 22. capit. 24. cap. 29. b. t. Trid. sess. 24. de Ref. cap. 18.* in foro tamen conscientiae digniorem tenetur praesentare, saltem sub levi ad beneficia curata. Episcopus quidem potest repellere praesentatum à patrono, si dignus non sit: tamen tenetur Episcopus probare talem praesentatum dignum non esse, cum quilibet idoneus praesumatur. *L. 5. tit. 15. p. 1.* quod si praesentatus sit idoneus debet ab Episcopo institui. Si hoc facere recuset, potest patronus Archiepiscopum, vel Superiorem adire, ut Episcopum, institutionem facere compellat. *L. 5. tit. 15. p. 1.* Deinde Patronus debet praesentare intra tempus à jure praefixum. Patronus Ec-

clesiasticus intra sex menses, *cap. 22. b. t. cap. un. eod. in 6.* Laicus tamen intra quatuor menses. *cap. 3. cap. 27. b. t.* Et quidem hoc tempus currit, cessante legitimo impedimento, non à die vacationis, quippe si detur ignorantia, non datur negligentia: currit ergo à die notitiae vacationis, & sanè continuo, & à momento ad momentum. *cap. 5. de Conces. Praebend. Barbos. de Pot. Episcop. alleg. 72. ex n. 217. Garc. de Benef. p. 10. cap. 2. n. 42.* quod si intra praedictum tempus, vel terminum patroni non praesentent, pro ea vice jure praesentandi privantur in negligentiae poenam: & collatio devolvitur ad Episcopum, vel alium, qui habeat jus instituendi: qui proinde potest beneficium liberè, cui velit, conferre. *cap. 3. cap. 22. cap. 27. b. t. & hoc dicitur, conferre beneficium jure devolutio.* Si tamen praesentatio tempore debito, & legitimo facta sit, sed non habeat effectum, vel ob impedimentum occultum, vel quia praesentatum non acceptavit praesentationem, vel quia post eam acceptatam renuntiavit: vel quia ante institutionem mortuus est, vel ex facto Episcopi, vel alio simili casu, dummodo in praedictis nulla intercesserit fraus, patrono aliud semestrem, vel quadrimestre ad novam praesentationem faciendam conceditur: quidem novus terminus à tempore impedimenti cogniti currere incipit; *arg. c. 26. de Election. in 6.* possunt tamen fundatores in ipsa fundacione hunc terminum prorogare, vel coarctare ad novam praesentationem. Nam praedictus terminus solum statutus est, quando alius non est determinatus: non tamen possunt fundatores post perfectam fundacionem talem terminum prorogare, vel coarctare: nam ut dicitur in Text. in *L. 4. C. de Donation. qua sub mod. perfecta donatio conditionis postea non capit.* Potest verò patronus, etiam post praedictum tempus, praesentare: i. Si vacatione ignoravit: nam tunc non datur negligentia, in cuius odium fuit introducta devolutio. *cap. 5. de Conces. Praebend.* Haec tamen ignorantia praesumitur, ac proinde patroni contrario incumbit probare, patronum notitiam habuisse. *Barbos. de Potest. Episcop. alleg. 72. num. 136. 2.* Si Patronus abfuit Republicae causa, vel si incarceratus, vel excommunicatus, vel alio legitimo impedimento detentus fuit: quippe tunc non potest negligens dici, ac per consequens valet post tale tempus praesentare. *cap. 5. de Conces. Praebend.* sed cum praedicta impedimenta in facto consistant, ac proinde non praesumantur,

tur, patrono eorum incumbit probatio. Quod si Laicus sit Ecclesiastici Compatronus, sex mensibus Ecclesiastici ad presentandum gaudet. *Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. n. 210.* Quod si lis pendeat super patronatu, ille, qui est in ejus possessione debet tempore præfixo presentare: & sic institutus non debet postea removeri, etiamsi præsentans fuisset in judicio victus: & declaratur, ipsi jus patronatus non competere. *L. 9. tit. 15. p. 1.* Si neuter litigantium sit in possessione, tempore elapso, licet nondum finita lite, jure devoluto potest Episcopus liberè beneficium conferre ut sic lites nimis non differantur, *cap. 3. cap. 12. cap. 22. cap. 27. b. t. l. 11. tit. 15. p. 1.* nisi forte Episcopus malitiose differat litem definire: ne ex suo delicto, & malitia commodum capiat. Tunc enim Episcopo, à patrono requisito, litis finis expectatur. Similiter litis eventus expectatur, si lis versetur inter patronum intendentem, beneficium, esse patronatum, & Episcopum intendentem, esse liberè collationis, *cap. 4. de Offi. Ordin. l. 11. tit. 15. p. 1.* quod si lis versetur inter duos presentantes super prælatione, de utriusque jure cognoscitur, & pro eo, qui meliori jure gaudet pronuntiat. *Barbos. de Potest. Episc. alleg. 72. n. 140.* & quidem potest Episcopus intra tempus à jure ad presentandum concessum, illud patronis litigantibus prorogare: secus illo elapso, tunc enim ipso jure ad Episcopum devolvitur collatio. *Barbos. de Potest. Episc. alleg. 72. num. 143.*

339 Patronus Laicus, vel Ecclesiasticus potest simul duos, vel plures presentare ad beneficium, quia hoc non est variare, *cap. fin. b. t. tit. Gonz. in cap. 5. b. t. n. fin.* & quidem si facta presentatione sequatur Institutio Canonica, etiamsi non detur realis traditio possessionis, talis institutio plenum jus in beneficio obtinet, ac per consequens nulli patrono jam amplius licet alterum presentare. Si tamen adhuc non sit facta Canonica Institutio, potest utique Patronus Laicus, vel ejus successor (secus Ecclesiasticus) variare, & post primam presentationem aliam facere, non quidem excludendo primum presentatum, sed tantum ei secundum adjungendo, & cumulando, *cap. 5. cap. 24. cap. 29. b. t. L. 6. tit. 15. p. 1.* Cum enim Ecclesiasticus melius possit Clericos idoneos cognoscere, & ipsi sex mensium tempus detur, non debet permitti variatio, sicut Laico permittitur ob rationem contrariam, quia nec bene Clericos idoneos cognoscit, & brevius tempus conceditur. Accedit, quod variatio

aliquam notam inconstantiæ secum trahit, quæ maxime Clericos decedet. Si patronus Laicus non variare juravit, hoc juramentum servandum proculdubio erit, cum nec in salutis æternæ dispendium, nec in tertii vergat præjudicium, *cap. 28. de Jur. jur. Gutier. de Juram. Conf. p. 3. cap. 13. n. 13.* Si verò defacto alium presentet, & Ordinarius approbet, illicita quidem, & valida tamen erit secunda presentatio: sicuti validum est Matrimonium contractum contra sponsalia cum alia inita, quamvis illicitum sit, *cap. 22. de Sponsal. Si Ecclesiasticus sit Laici Compatronus, adhuc variare nequit: imò nec Laicus, si idem ab ipso, ac ab Ecclesiastico presentatus sit: secus est si diversos presentasset: Tunc enim Laicus alium posset cumulare. Barbos. de Potest. Episc. alleg. 72. ex n. 166.* Patronum Laicum sapius variare posse tenent, *Gloss. in Cl. 2. b. t. & alii.* Sed verius est, semel tantum illi variare permitti; *argum. Text. in c. 5. c. 24. c. 28. c. 29. b. tit. nam cum variatio sit odiosa, non debet multiplicari, cap. 15. de Reg. jur. in 6. L. 6. tit. 15. p. 1.* ibi: *Si el Patron fuisse Lego, è presentase Clerigo para alguna Iglesia, si ante que el Obispo lo recibiese, quisiese él mismo presentar otro, bien lo puede facer. Et Greg. Lop. ibid. V. Otro,* ait: *Videtur velle Lex ista, quod semel tantum liceat variare in presentando cum dicit. otro, & non otros. Gonz. in cap. 5. b. tit. num. fin.* Si idem patronus plures simul presentet, & omnium merita sint æqualia, potest Ordinarius quem malit, è presentatis (non alium) præferre, & instituire: cum tunc locus gratificationi detur, *cap. 24. b. t. L. 6. tit. 15. p. 1.* Etiamsi ex duobus presentantis neuter dignior appareat, debet Episcopus unum ex eis instituire, nec potest tertium non presentatum eligere; *arg. cap. 32. 16. q. 7. cap. 8. cap. 14. b. t.* Si unus ex presentatis cæteris sit dignior, ille eligendus, & instituendus est ab Ordinario; *arg. L. 10. tit. 15. p. 1.* Si diversis patronis plures sunt presentati numero pari, dignior præferendus est: si omnes sint æquales, gratificationis est locus. *L. 10. tit. 15. p. 1.* Si numero impari sint presentati, ille, pro quo plura sunt suffragia, præferendus est, etiam digniori, dummodo ipse dignus sit. Si verò indignus, præfertur dignus, etiam paucioribus presentatus suffragiis: Si verò tempus ad presentandum nondum sit elapsus: patroni Laici alium dignum presentare possunt. *L. 10. tit. 15. p. 1.* Si Episcopus repulit primum à patrono presentatum, qui verè dignus erat, & instituit

tuit secundum presentatum: etiamsi primus appellatione interposita, ostendant injuriam sibi factam: secundus tamen, cum sit in professione, meliorem proculdubio habet conditionem, ac propterea in beneficio erit relinquendus. Episcopus tamen alia via tenetur priori presentato, & reiecto satisfacere. *c. 5. c. 29. b. t. L. 6. tit. 15. p. 1.*

340 Jus patronatus in alium quatuor modis transfertur: 1. successione hereditaria. 2. donatione. 3. permutatione. 4. venditione. Sic expresse *L. 8. tit. 15. p. 1.* juxta illos versus: — *Jura patronatus transire facit novus hæres.* — *Res permutata, donatio, venditioque:* ac proinde de illis suo ordine nobis agendum est. 1. igitur *successione hereditaria* transfertur patronatus: hoc etenim jus transit cum ipsa hereditate ad hæredes universales (non ad legatarios) fundatarios, sive sint extranei, sive sui, sive ex testamento, sive ab intestato, sive viri, sive feminae. *c. 1. c. 3. c. 7. b. t. L. 8. tit. 15. p. 1.* *Barbos. de Potest. Episc. alleg. 71. n. 3.* & etiam ad Monasterium. *Garc. de Benef. p. 5. cap. 1. n. 555.* Et quidem ad omnes, & singulos hæredes pro indiviso, quoad substantiam transit jus patronatus, dum hereditas indivisa est: possunt tamen hæredes, ut facilius Ecclesia provideatur, & ut tollantur discordiæ, inter se convenire, ut alterius vicivus, vel pro diversis Ecclesiis, vel beneficiis presentent. *Cl. 2. b. t. facta hereditatis divisione, patronatus pertinebit ad illum (sive legatarium, sive hæredem) ad quem perveniat res, cui patronatus est annexus. Hinc, si hæres fiduciarus retineat ratione Trebellianicæ fundum, cui patronatus est annexus non solum gaudebit patronatu personali, sed etiam reali: quod si fundus Jure Patronatus gravatus transeat ad fideicommissarium, ad ipsum consequenter transibit Patronatus Realis. *c. 7. b. t. Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. ex n. 17.* Et sic concordantur sententiæ contrariæ quas defendunt *Covar. & Barbos.* contra *Gutier. Molin. & alios.* Similiter si bona alicujus quibus patronatus sit annexus, ad fiscum perveniant, cum ipsis Patronatus Realis transit: patronus verò personalis apud patronatum delinquentem manebit, donec ideò à Judice privetur. *Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. n. 26.* Hæredes hæredum patroni, etiam in patronatus jus succedunt, non tamen in capita, sed in stirpes, quatenus representant personam illius, qui succedunt. *Cl. 2. b. t.* ac proinde, si duo patroni decedant, quorum unus relinquat decem hæredes, alius*

verò duos, vel etiam unum tantum, æquè potens erit vox illorum duorum, vel unius, sicut aliorum decem. *Greg. Lop. in l. 8. tit. 15. p. 1.* Et expresse habetur in *L. 12. tit. 15. p. 1.* Jus Patronatus Realis, etiam transit ad usufructuarium universalem, ut hereditatis fructus: usufructuario tamen mortuo redit ad hæredem proprietatis *Lambert. de Jur. Patr. p. 2. lib. 1. q. 10. art. 3.*

341 2. Jus Patronatus transfertur *donatione.* *c. 8. b. t. c. un. cod. in 6. L. 8. tit. 15. p. 1.* primus enim fundator potest per donationem in alium jus patronatus transferre: vel si hoc aliquid habeat ex privilegio, vel ex ipsa fundatione. Si verò aliquis patronatum reliquit Sejo: v. g. & ejus filii, non potest Sejus in præjudicium suorum filiorum alteri patronatum donare, ut contra *Lambert. de Jur. Patron. p. 2. lib. 1. q. 2. art. 6. & 8. tenent Covar. lib. 2. Variar. cap. 18. n. 9. Garc. de Benef. p. 5. c. 9. n. 9. & 70. & alii:* quod si Ecclesia jus patronatus, etiam alteri Ecclesiæ velit donare, intervenire debent solemnitates à jure requisitæ ad rerum Ecclesiarum alienationem. Si tamen aliquis particularis donare velit patronatum, si hæc sit realis, sufficit, sine alia licentia, donare rem, cui est annexus; *arg. c. 13. b. t.* si patronatus personalis est, & Ecclesiæ, vel Monasterio donetur, non requiritur Episcopi consensus *c. 8. b. t. c. un. cod. in 6.* nec item quando alteri compatrono, quicumque sit, donatur; *arg. Cl. 2. b. t.* quod si personæ extraneæ donetur, utique licentia Episcopi necessaria est. Et etiam post donationem, vel legatum accedens sufficit: quin etiam probabiliter sufficit tacitus Episcopi consensus, si donationem sciens non contradicat. *L. 8. tit. 15. p. 1. & ibid. Greg. Lop. 3.* licet patronatus personalis non possit cum re temporali permutari sine labe simoniaca, bene tamen permutari cum alio valet patronatu, vel etiam alia re spiritali, accedente consensu Episcopi *L. 8. tit. 15. p. 1.* ibi: *Un patronado por otro bien lo puede cambiar, con otorgamiento del Obispo.* Deinde, licet patronatus non possit per se permutari cum re temporali, tamen Patronatus Realis Castro, vel rei annexus, permutari utique valet cum re temporali, cum qua Castrum permutatur. *c. 40. 16. q. 7. l. 8. tit. 15. p. 1.* 4. Jus Patronatus cum sit spiritalibus annexum, nequit sine labe simoniæ, & sub gravibus pœnis vendi. *Tvid. sess. 25. de Ref. cap. 9.* quando verò est Patronatus Realis alicui Villæ, vel Castro annexus, vendito Castro in emptorem per

quamdam consequentiam, & per modum accessionis transit jus reale, non tamen jus personale patronatus. *c. 7. h. t. l. 8. tit. 15. p. 1. Suar. lib. 4. de Simon. cap. 28. Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. n. 16.* Sed illud Castrum, vel Vila ratione annexi patronatus nequit pluris vendi, quam si non haberet annexum patronatum: nec obest, quod venditor dicat: *Vendo tibi Castrum cum jure patronatus, vel Castrum, & jus patronatus*, si nullum pretium pro patronatu recipiatur: nam magis substantiam rerum, quam verborum scrupulosam formam inspicimus. Deinde, etiam patronatus transferri valet ex Pontificis privilegio ob supremam potestatem, quam hic in beneficia obtinet. *c. 2. de Præbend. in 6. Trid. sess. 25. de Ref. cap. 9.* Etiam præscriptione acquiritur patronatus: & quidem si Laicis præscribat, possessio requiritur immemorialis. *Trid. sess. 25. de Ref. cap. 9.* si tamen Ecclesiasticus præscribat patronatum in Ecclesia antea libera, si titulo quidem caret, indiget possessione immemoriali: si titulo muniatur, quadragenaria requiritur præscriptio: quod si Ecclesia jam erat patronata, & Ecclesiasticus adversus Ecclesiasticum præscribat, itidem quadragenaria præscriptio requiritur: adversus Laicum tamen, si præsens sit, sufficit decem annorum præscriptio, titulo munita. Si absens sit, viginti annorum præscriptio necessaria est: quod si Ecclesiasticus præscribit titulo careat, triginta indiget annis. Sic *Barbos. de Potest. Episc. alleg. 70. & alii.*

342 Cum beneficia Ecclesiastica in dubio collativa præsumantur, patronus ad aliquod beneficium præsentare intendens, probare debet, beneficium patronatum esse: & sanè Magnates, & Universitates, in quibus hujusmodi juris usurpatio facile præsumitur, si velint jus patronatus probare, & non per scripturam autenticam, sed tempore immemoriali allegato: non aliter eorum probatio admittitur, quando alius intendit tale beneficium esse liberum, (secus si alter, etiam patronatum intendat) quam si præter reliqua ad temporis immemorialis probationem necessaria, præsentationes etiam continuata non minori saltem, quam quinquaginta annorum spatio, qua omnes effectum sortita sint, autentice scripturis probentur. *Trid. sess. 25. de Ref. cap. 9.* Particulares tamen possunt patronatum probare instrumentis authenticis, præscriptione quadragenaria cum titulo, vel immemoriali sine titulo. *c. 1. de Præscript. in 6.* vel per famam cum aliis admi-

nuculis, vel ex presentationibus continuatis, saltem tribus: vel si Episcopus fateatur, alicui patronatum competere. Etiam probatur ex monumentis antiquis: v. g. si insignia familiæ alicui Ecclesiæ, vel Capelle sint affixa: vel etiam ex loco honoratiori patronis concedi solito: & aliis hujusmodi. Judex tamen, attentis circumstantiis, arbitrabitur quantum vim hæc probationes habeant ad probandum. *Lambert. de Jur. Patron. lib. 3. q. 5. art. 4. Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. n. 91. Barbos. de Potest. Episc. alleg. 72. ex n. 50.* Si authentice scripturæ sint deperditæ, potest fieri probatio per testes, etiam respectu præsentationum à Magnatibus factarum *arg. c. 12. de Privileg. Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. n. 113.* Si questio juris circa patronatum moveatur, cum hoc jus sit spirituale, vel spiritualibus annexum, solum de eo Ecclesiasticus Judex cognoscit. *c. 3. de Judic.* Si questio sit meri facti, posse etiam Sæcularem Judicem cognoscere, tenent plures, ut pluris repetitum est, & praxi celebriorum Curiarum Europæ comprobatum invenitur.

343 Pontifex absdubio potest cuicumque patronatui derogare: cum enim hoc jus ex ejus procedat concessione, contra ejusdem nequit consistere voluntatem. Ut tamen licite derogetur, causa justa respiciens Ecclesiæ utilitatem est necessaria. Et licet in clausula generali, qua Pontifex sibi omnia beneficia reservat, derogatum censeatur patronatui Ecclesiastico, non tamen Laico, vel mixto: nisi de his expressa fiat mentio, nisi fortè jus patronatus, quod nunc est Laicum, ex privilegio, vel consuetudine, fuisset Ecclesiasticum in sua origine: quia magis requiritur ad derogationem privilegii onerosi, ut est concessio patronatus Laicalis, quam ad derogationem privilegii gratiosi, quale est concessio patronatus Ecclesiastici. Si Principi competat patronatus, in derogatione requiritur ejus mentio specialis, nec nomine generali patronatus Laicalis comprehenditur: siquidem jus Principum, cum de Ecclesia benemerita sint, fortius absdubio est. *Gonz. ad Reg. 8. Cancel. Gloss. 18. Covarr. Pract. qq. c. 36. & alii.* Legatus à latere potest beneficia patronatus Ecclesiastici sibi reservare, derogando patronatui Ecclesiastico: secus beneficia patronatus Laicalis, vel mixti. Siquidem ipsi nequit derogare. *c. 28. h. t.* nisi forte patronatus Laicalis non ex fundatione dotatione, vel constructione, sed tantum ex privilegio sit. *Barbos. in c. 28. h. t. n. 3.*

Sanct.

Sanct. in Decal. lib. 7. cap. 29. ex num. 169. Sed jam omnes reservationes cuicumque beneficii prohibita sunt. *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 19.* Episcopus nequit jure patronatus derogare: sed omnino tenetur institutio presentatum à patrono: alias institutio erit irrita, *cap. 32. 16. q. 7. cap. 8. cap. 14. h. t.* Nec potest beneficium, vel Ecclesiam patronatam non patronatæ unire sine patroni consensu, quia tunc amitteret patronus jus præsentandi, *cap. 20. h. t.* nec item potest qualitates, seu condiciones in fundatione beneficii appositas, etiam de consensu successoris patroni mutare. *Cl. 2. de Religios. domib. potest tamen per Episcopum voluntatem successoris fundatoris interpretari, ut contra Garciam tenent Layman, & alii.* Patronatus amittitur variis modis: scilicet, si patronus fiat Hæreticus, apostata, schismaticus, vel fautor Hæreticorum. *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 13. num. 260.* vel si committat crimen læsæ Majestatis, vel aliud ob quod bona patronata confiscentur, vel si vendat simoniacæ patronatum, *cap. 6. h. t. Trid. sess. 25. de Ref. cap. 19.* vel si illicitè fructus beneficii percipiat, vel si temerè ejus bona usurpet: vel si per se, vel per alium occidat Rectorem Ecclesiæ patronatæ, *cap. 12. de Pœnis*, quod habet locum, saltem post sententiam declaratoriam. *Barbos. in cap. 12. de Pœnis, n. 3.* Etiam sine patroni delicto patronatus amittitur: si scilicet Papa supprimat patronatum, vel si patronus expressè, vel tacite cedat juri præsentandi in favorem Ecclesiæ, ita ut hæc libera remaneat à tali jure, *capit. un. h. t. in 6.* vel si Ecclesia patronata uniat de consensu patroni, & sine hujus juris reservatione, Ecclesiæ non patronatæ, *cap. 8. de Constit. vel si patronus non utatur longo tempore jure præsentandi, ita ut saltem bis sit institutus Rector sine patroni præsentatione: vel si Ecclesia totalitè destruat, vel ejus dos pereat, vel si extinguatur familia, pro qua fuit patronatus constitutus. Denique scire oportet: quod nostræ Potentissimi Hispaniæ Reges habent patronatum omnium Cathedralium Hispaniæ, & aliorum Regnorum ipsi adjacentium in Eufopa, & Africa: ac proinde præsentant R. Pontifici omnes Archiepiscopos, & Episcopos ad prædictas Ecclesias eligendos, vel confirmandos. Etiam habent patronatum, & præsentant ad Abbatias, & Prælaturas Consistoriales. Præterea in Regno Granatensi habent patronatum omnium omnino beneficiorum omnium Ecclesiarum. *Bobad. Polit. lib. 2. cap. 18. num. 221.* In Indiis habent patro-*

Tom. 1.

natum omnium Cathedralium, & aliarum quarumcumque Ecclesiarum novi Orbis, & Philippinarum. Et hic patronatus est undequaque latissimus: & profundissimus: siquidem nostri Reges non solum præsentant Archiepiscopos, Episcopos, Dignitates, Canonicos, Parochos, Beneficiatos, & Capellanos, sed etiam cognoscunt de pluribus causis, quæ ad patronatum reducuntur. Et sine nostrorum Regum licentia nulla Ecclesia erigi potest habentque consequenter generalem protectionem omnium Ecclesiarum novi Orbis. Qui plura de hoc velit, videat. *Tit. 6. lib. 1. Rec. Cast. & ibid. Azeved. tit. 6. lib. 1. Rec. Ind. Solorz. Villaroel. Bobadill. Ceval. Salsgad. & præcipuè D. Petrum Frasso, qui duos integros tomos habet de Regio Patronatu Indiarum.*

TIT. XXXIX.

De Censibus, Exactionibus, & Procuracionibus.

344 **A**GIT præsens Rubrica, & Nos ejus ordinem sequendo agemus, de Censibus Exactionibus, & Procuracionibus. Censibus igitur à verbo *censu* dictus, significat *estimationem patrimonii*, & *matriculam universorum civium*, qui tam Romæ, quam in Provinciis debebant. Hispani: *Padron*, ó *encabezamiento*. Aliquando etiam census significat id, quod præstatur quotannis in certa summa, & quantitate, & sic comprehendit tributum. *L. 3. ff. de Censibus* sic apud Joannem legimus, *tributum dare Cesari*, quod apud Matthæum dicitur: *Censum dari Cesari*. Aliquando, etiam ipsum patrimonium, & opes significat juxta illud: *Dat census honores, census amicitias, pauper ubique jacet*. Aliquando summitur pro pensione, quæ pro contractu: qui census dicitur, solvitur. Etiam significat pensionem, seu canonem, quem præstat emphyteuta Domino directo in domini recognitionem. Etiam significat contractum, quò res alicui pleno jure conceditur, ita ut solum reservetur concedendi talem censum, aliqua pensio annua persolvenda ipsi in recognitionem domini, translato tamen in accipientem directo, & utilis dominio. Et in hoc sensu loquuntur *Text. in cap. 1. de in Integr. rest. cap. 6. de Religios. domib. & dicitur census reservationis,*

liti 2

de